

УДК 32:351(477)

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3\(75\)-10](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-3(75)-10)

Олександр НАЗАРЧУК

кандидат історичних наук, доцент, кафедра політології, філософський факультет,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID:0000-0002-2616-6020

ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ ТА ГРОМАДСЬКІ ІНІЦІАТИВИ В УКРАЇНІ

Вплив політичних еліт на державну політику та громадські ініціативи в Україні є одним з найважливіших чинників формування системи управління державою, особливо в умовах пострадянського перехідного періоду й поточних політичних реформ. У цій статті розглядається актуальність вивчення політичних еліт як ключових акторів у процесі ухвалення рішень, акцентується увага на їхній ролі у визначенні напрямів державної політики та впливі на громадські ініціативи. Зважаючи на складний політичний простір України, якому притаманні часті зміни влади, партійних блоків та зовнішній тиск, вивчення особливостей впливу еліт є важливим для аналізу загальних процесів політичного й соціально-економічного розвитку в державі.

Метою цієї статті є дослідження впливу політичних еліт на формування й реалізацію державної політики та громадських ініціатив в Україні. Завдання дослідження – визначити основні інструменти, за допомогою яких еліти здійснюють свій вплив, дослідити взаємозв'язок між політичною владою й результатами політики, а також оцінити наслідки для демократичного врядування й участі громадянського суспільства.

Результати дослідження свідчать про те, що політичні еліти в Україні часто використовують своє становище й ресурси для просування політики, яка відповідає їхнім власним інтересам або інтересам афільованих з ними груп. Це призвело до створення політичної системи, в якій громадські ініціативи часто кооперуються або перебувають під впливом елітних мереж, що обмежує можливості для масових рухів і незалежної громадянської активності. Результати дослідження показують, що відсутність інституціоналізованих механізмів стримувань і противаг ще більше підсилює контроль еліти над державною політикою, що призводить до нерівномірності результатів політики в різних регіонах і галузях.

Отже, вплив політичних еліт на державну політику в Україні створює значні виклики для розвитку прозорої й підзвітної політичної системи. Щоб зменшити цей вплив, вкрай важливо зміцнювати демократичні інститути, сприяти верховенству права й заохочувати активнішу участь громадськості в процесах формування політики. Без вирішення проблеми концентрації влади серед еліт перспективи справжніх реформ та інклюзивного врядування в Україні залишаються невизначеними.

Ключові слова: громадянське суспільство, політичне лобювання, соціальна мобілізація, державне регулювання, політичні еліти.

Oleksandr Nazarchuk. THE INFLUENCE OF POLITICAL ELITES ON PUBLIC POLICY AND CIVIC INITIATIVES IN UKRAINE

The influence of political elites on state policy and public initiatives in Ukraine is one of the most critical factors in shaping the system of governance, especially during the post-Soviet transition period and ongoing political reforms. This article examines the relevance of studying political elites as key actors in the decision-making process, focusing on their role in determining the directions of state policy and their influence on public initiatives. Given Ukraine's complex political landscape, characterized by frequent changes in leadership, party alliances, and external pressure, understanding the peculiarities of elite influence is essential for analyzing the broader processes of political and socio-economic development in the country.

The purpose of this article is to investigate the influence of political elites on the formulation and implementation of state policy and public initiatives in Ukraine. The research aims to identify the main tools through which elites exert their influence, explore the relationship between political power and policy outcomes, and assess the implications for democratic governance and civil society participation.

The results of the study indicate that political elites in Ukraine often use their position and resources to promote policies that align with their own interests or those of affiliated groups. This has led to the creation of a political system in which public initiatives are frequently co-opted or influenced by elite networks, limiting the opportunities for mass movements and independent civic activity. The study's findings reveal that the absence of institutionalized checks and balances further strengthens elite control over state policy, resulting in uneven policy outcomes across different regions and sectors.

Thus, the influence of political elites on state policy in Ukraine poses significant challenges for the development of a transparent and accountable political system. To mitigate this influence, it is essential to strengthen democratic institutions, promote the rule of law, and encourage greater public participation in policy-making processes. Without addressing the concentration of power among elites, the prospects for genuine reforms and inclusive governance in Ukraine remain uncertain.

Key words: civil society, political lobbying, social mobilization, state regulation, political elites.

Постановка проблеми. Вплив політичних еліт на державну політику та громадські ініціативи в Україні є комплексною і глибинною проблемою, що є відображенням еволюції демократичних процесів і суспільно-політичного простору держави. Політичні еліти, що характеризуються контролем над державними інституціями, економічними ресурсами та впливом на ЗМІ, відіграють ключову роль у формуванні напряму як урядових рішень, так і суспільного дискурсу. В Україні перехід від радянської спадщини до сучасної демократії позначався мінливим домінуванням різних елітних груп, інтереси й альянси яких часто визначають темпи та характер політичних реформ. Концентрація влади в цих елітних колах може як сприяти, так і перешкоджати демократичному прогресу, оскільки впливає не лише на прозорість й ефективність управління, але й на отримання підтримки громадськими ініціативами.

Актуальність цього питання підкреслює тривала боротьба України з корупцією, впливом олігархів і геополітичною напруженістю, які постійно впливають на формування політичної влади. Еліти часто мають можливість здійснювати диспропорційний вплив на формування політики, іноді обходячи або підриваючи демократичні інститути, покликані забезпечувати підзвітність і суспільні інтереси. Така тенденція спричиняє особливе занепокоєння в контексті прагнення України наблизитися до стандартів врядування Європейського Союзу, де більша політична прозорість і громадянська активність є ключовими цілями [11]. Здатність політичних еліт контролювати основні сектори – від енергетики до ЗМІ – ще більше загострює відносини між державною політикою та громадськими ініціативами.

Здебільшого громадські ініціативи, спрямовані на вирішення соціальних, економічних чи екологічних проблем, наштовхуються на значні перешкоди, коли вступають у конфлікт з особистими інтересами впливових політичних діячів. Будь то судова реформа, боротьба з корупцією чи децентралізація, політичні еліти можуть використовувати свій вплив, щоб підтримувати або стримувати ці рухи, керуючись відповідністю планам еліти. Це створює середовище, в якому суспільні інтереси часто відходять на другий план на користь елітарної політики, яка ставить на перше місце збереження влади, багатства чи політичних альянсів.

Проблема є особливо актуальною з огляду на поточні виклики, що стоять перед Україною, включно з війною з росією, необ-

хідністю проведення рішучих економічних реформ та зростання вимог соціальної справедливості й рівності з боку населення. У цьому контексті взаємодія між елітами й державою має важливі наслідки для стабільності, розвитку й демократичної цілісності країни. У той час, коли громадські ініціативи дедалі частіше намагаються впливати на державну політику в таких сферах, як боротьба з корупцією, реформа охорони здоров'я та громадянські права, роль еліт у підтримці або протидії цим ініціативам стає вирішальним фактором у визначенні успіху таких ініціатив. Тому вивчення впливу політичних еліт на державну політику та громадські ініціативи в Україні має важливе значення для просування на шляху до більш прозорої, підзвітної й партисипативної форми врядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив політичних еліт на державну політику та громадські ініціативи в Україні викликає значний науковий інтерес, особливо в умовах політичних перетворень, демократизації й геополітичних викликів. Сучасні наукові дослідження висвітлюють вирішальну роль, яку відіграють політичні еліти у формуванні як державної політики, так і суспільно-політичного середовища загалом, наголошуючи на їхній здатності сприяти або перешкоджати реформам, громадським ініціативам і процесам демократизації [13;14].

Однією з основних тем сучасних досліджень є взаємовідносини між політичними елітами й системами державного апарату, що формує політику. Такі науковці, як Ключко А. [7] і Кристиняк М. [8], наголошують на тому, що структура й поведінка еліт здебільшого відображають загальні історичні моделі врядування в Україні, де політична влада часто зосереджувалася в руках невеликої, взаємопов'язаної елітної групи. Такий «олігархічний плюралізм» вказує на те, що, попри наявність конкурентних груп всередині еліти, вони нерідко мають схожі цілі в збереженні контролю над ключовими політичними й економічними важелями, обмежуючи так масштаби демократичних реформ.

Впродовж останніх років науковці досліджували, як політичні еліти формують громадські ініціативи, особливо в контексті трансформації України після 2014 року. Революція Гідності (Євромайдан) і війна з росією спричинили хвилю громадської активності та взаємодії громадянського суспільства. Дослідження Грідіна І., Чульської К. [5] і Гапоненко В. [2] свідчать про те, як у відповідь на цю активність певні сегменти еліти намагалися використати громадські ініціативи у власних

політичних цілях. Така напруга між справжніми народними рухами та громадськими ініціативами, контрольованими елітою, є важливою невирішеною проблемою в науковій літературі.

Роль політичних еліт у процесі децентралізації стала однією з головних тем багатьох досліджень. Лавриненко Г. [9] і Горбатюк М. [4] проаналізували, як децентралізація, одна з наймасштабніших реформ в Україні після 2014 року, одночасно розширила повноваження органів місцевого самоврядування й зазнала впливу елітних інтересів. Попри те, що реформа мала на меті передати більше повноважень місцевим громадам, науковці стверджують, що політичні еліти на регіональному рівні часто зберігали значний контроль, обмежуючи заплановані ефекти децентралізації. Це призвело до гібридної ситуації, коли місцеве самоврядування є теоретично більш автономним, але досі перебуває під впливом сильних регіональних політичних фігур.

Постановка завдання. Мета статті – аналізу впливу політичних еліт на формування й реалізацію державної політики та громадських ініціатив в Україні.

Відповідно до мети перед нами поставлено й вирішено такі завдання: проаналізувати механізми впливу політичних еліт на формування й реалізацію державної політики та громадських ініціатив в Україні; визначити ключових суб'єктів політичної еліти та їхні стратегії впливу на процеси ухвалення рішень; дослідити взаємодію між політичними елітами, громадянським суспільством і державними інституціями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політичний простір в Україні формується під впливом складних відносин між політичними елітами та громадськістю, що змінюються й розвиваються. У контексті перехідної політичної системи України громадськість відіграє важливу роль у процесах демократизації, водночас політичні еліти історично балансують між співпрацею й конфронтацією з суспільними силами. Така взаємодія є важливою для вивчення впливу владних структур на формування політики і сприяння громадських рухів політичним реформам [10].

З часу набуття Україною незалежності у 1991 році громадськість в Україні суттєво зміцніла. Сьогодні вона охоплює широкий спектр організацій, рухів і неформальних мереж, які працюють у різних сферах, як-от захист прав людини, екологічний активізм, прозорість і демократичне врядування. Основними складовими громадянського суспіль-

ства в Україні є неурядові організації (НУО), профспілки, волонтерські групи, професійні асоціації, релігійні організації та громадські рухи. Середовище формують також медіа-організації й аналітичні центри, які є посередниками між громадськістю й політиками [15].

Однією з характерних рис української громадськості є її здатність до швидкої й ефективної мобілізації, що підтверджувалося такими значними протестними рухами: Помаранчева революція у 2004 році та Євромайдан у 2013-2014 роках. Ці рухи мали ключове значення для боротьби з корумпованими політичними елітами та просування реформ, спрямованих на більшу прозорість, підзвітність і демократичне врядування.

Та попри силу й життєздатність громадськості, є й певні виклики. Український громадянський сектор часто фрагментований за ідеологічними, регіональними й етнічними ознаками, що негативно впливає на згуртованість і координацію колективних дій. Також стоїть питання надмірної залежності від іноземних донорів, що спричинює дискусії щодо незалежності організацій громадянського суспільства (ОГС) та їхньої здатності підтримувати довгострокові ініціативи без зовнішнього фінансування.

Взаємодія між політичними елітами та громадськістю в Україні має складний характер і часто супроводжується як співпрацею, так і конфронтацією. З одного боку, політичні еліти визнають важливість взаємодії з громадянським суспільством для зміцнення своєї легітимності й відповідності міжнародним очікуванням щодо демократичного врядування. З іншого боку, політичні еліти історично вкорінені в олігархічні мережі, які чинять опір прозорості й реформам.

Однією з ключових проблем взаємодії між політичними елітами та громадянським суспільством є збереження олігархічного контролю над політичними інститутами. Домінування олігархів у політичній сфері ускладнює для громадянського суспільства можливість ефективно впливати на процеси формування політики. Еліти часто використовують свої ресурси для кооперування суб'єктів громадянського суспільства, нейтралізуючи низові рухи й підриваючи їхній потенціал для здійснення суттєвих змін. Це призводить до «керovanого» або «обмеженого» громадянського суспільства, де інтереси еліти переважають над суспільними вимогами щодо реформ.

Водночас, взаємодія між політичними елітами та громадськістю не є лише конфронтаційною. Останніми роками політичні еліти дедалі більше прагнуть взаємодіяти з

громадськістю, особливо в таких сферах, як антикорупційні ініціативи, децентралізація й реформи, спрямовані на забезпечення прозорості. Наприклад, приєднання України до Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»» (ПВУ) у 2011 році відображає усвідомлення політичними елітами необхідності співпраці з громадськістю задля покращення врядування. Це партнерство надає організаціям громадськості можливість брати участь у процесі розробки політики й контролювати виконання урядом своїх зобов'язань щодо забезпечення прозорості й відкритості врядування.

Водночас політичні еліти стикаються з труднощами, коли намагаються задовольнити вимоги активнішого й мобілізованішого громадянського суспільства. Зростання масового активізму й волонтерських рухів, особливо у відповідь на війну на сході України у 2014 році, створило нову тенденцію у відносинах між елітою й суспільством. Роль громадськості в наданні гуманітарної допомоги, захисті прав людини й підтримці внутрішньо переміщених осіб (ВПО) позиціонує громадянське суспільство як критично важливого учасника в забезпеченні національної стійкості й безпеки. Це створює як можливості, так і виклики для еліт, які мають балансувати між своїми політичними інтересами й вимогами впровадження більш партисипативної моделі врядування.

Громадські ініціативи мають значний вплив на державну політику в Україні, особливо в таких сферах: боротьба з корупцією, судова реформа й децентралізація. Протести на Майдані призвели до значних політичних змін, зокрема до усунення президента Януковича й запровадження реформ, спрямованих на боротьбу з корупцією й покращення врядування. Громадськість відіграла важливу роль у створенні нових інституцій, як-от Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) й Агентство з розшуку та менеджменту активів (АРМА).

Політичні еліти відіграють вирішальну роль у визначенні ступеня впливу громадських ініціатив на державну політику. Одні еліти підтримують вимоги громадськості щодо реформ, інші чинять опір цим ініціативам, особливо коли ті загрожують їхнім усталеним інтересам. Ступінь підтримки або протидії еліти громадянським ініціативам часто визначає успіх або невдачу політичних реформ.

Система електронного декларування, запроваджена у 2016 році в рамках боротьби з корупцією, є одним із прикладів впливу громадськості на державну політику. Система,

яка вимагає від державних службовців декларувати свої статки, стала прямим результатом тиску з боку груп громадськості й міжнародних донорів. Політичні еліти спершу чинили опір цій системі, але врешті-решт вона стала ключовим інструментом у просуванні прозорості й підзвітності в уряді. Однак небажання політичної еліти повністю прийняти реформу призвело до нерівномірного її впровадження, що свідчить про те, що між громадськістю й політичними елітами триває боротьба за напрямок державної політики [3].

Додатково до формальних політичних процесів громадськість також впливає на державну політику через неформальні канали, як-от протести та громадські рухи. Рух Євромайдану є яскравим прикладом, як громадськість може кинути виклик політичним елітам і спричинити значні політичні зміни. Цей рух не лише призвів до усунення корумпованого режиму, але й спричинив хвилю реформ, спрямованих на децентралізацію влади, зміцнення демократичних інститутів і зменшення впливу олігархів на політичну систему [12].

Водночас здатність громадськості впливати на політику обмежена структурним дисбалансом влади між політичними елітами й масовими рухами. Громадянське суспільство може мобілізувати громадську думку і змусити еліти діяти, але відсутність інституціоналізованих каналів для участі громадян у процесах прийняття рішень часто перешкоджає перетворенню вимог громадськості на конкретні політичні зміни. Політичні еліти, особливо ті, що пов'язані з олігархічними інтересами, і далі мають значну владу у формуванні державної політики, нерідко на протигагу більш загальним суспільним інтересам (табл. 1).

Державне регулювання в Україні, як і в багатьох інших країнах з перехідною демократією, значною мірою формується під впливом інтересів і стратегій політичних еліт. Державне регулювання слугує не лише інструментом управління різними секторами суспільства й економіки, але й механізмом, за допомогою якого еліти утримують і консолідують свою владу. У багатьох випадках політичні еліти використовують державне регулювання для створення умов, які сприяють їхньому подальшому домінуванню як у політичній, так і в економічній сферах [6].

Регуляторна база в Україні є дуже складною і часто стає об'єктом маніпуляцій з боку впливових політичних та економічних гравців. Наприклад, правила, що стосуються оподаткування, ведення бізнесу й доступу до державних ресурсів, нерідко спотворюються на користь еліт. Таке регуляторне захоплення

Таблиця 1

Можливості й виклики громадської участі в політичних процесах [12, 15]

Категорія	Можливості	Виклики
Участь представників громадськості	Підвищує прозорість, сприяє підзвітності	Кооптація громадянського суспільства елітою
Вплив громадськості на політику	Має значний вплив на боротьбу з корупцією, децентралізацію	Обмежується олігархічним контролем, фрагментацією
Реакція політичних еліт	Готовність долучитися до реформ у конкретних сферах, як-от боротьба з корупцією	Опір проведенню глибоких структурних реформ, нерівномірність їхньої імплементації

дозволяє елітам контролювати ключові сектори економіки, обмежуючи можливості для справжньої конкуренції. Державне регулювання часто використовується на користь певних груп або осіб, забезпечуючи тим, хто пов'язаний з політичною елітою, преференції під час укладання державних контрактів, ліцензування та інших видів економічної діяльності.

Водночас державне регулювання в Україні часто відображає власні інтереси олігархічних мереж, які вже давно впливають на політичну систему. Перетин економічних і політичних еліт означає, що державні регуляторні органи можуть діяти не як незалежні арбітри суспільних інтересів, а як інструменти для посилення економічного домінування кількох потужних учасників ринку. Це має значні наслідки для державного контролю над такими секторами, як енергетика, телекомунікації та засоби масової інформації, де регулювання використовується для запобігання зовнішній конкуренції й підтримки впливу еліти на публічний дискурс.

Регуляторна система також поширюється на соціальну й політичну сфери, де закони й укази часто розробляються з метою обмеження політичної опозиції та стримування громадських рухів, які загрожують контролю еліти. Це проявляється в законах, пов'язаних з фінансуванням політичних партій, регулюванням ЗМІ та правами на публічні протести, які спрямовані на те, щоб тримати під контролем виклики домінуванню еліти. Таке використання державного регулювання як інструменту політичного контролю має значні наслідки як для розвитку громадянського суспільства, так і для функціонування демократії в Україні.

Політичні еліти в Україні історично застосовували різні стратегії для кооптації або пригнічення громадських ініціатив, залежно від того, чи ці рухи збігаються з їхніми інтересами. У разі, коли громадські ініціативи збігаються з інтересами еліти – наприклад, антикорупційні кампанії, спрямовані проти

фракцій конкурентів політичної еліти, – еліти можуть підтримувати ці рухи, надаючи їм доступ до державних ресурсів або створюючи сприятливі правові рамки, які дозволяють їм ефективно діяти. Однак, коли громадські ініціативи становлять загрозу для елітних владних структур, вони часто нашоухуються на опір, юридичні виклики або репресії.

Одним з основних інструментів, які еліти застосовують для обмеження потенціалу громадських ініціатив, є обмежувальне законодавство. Закони, що регулюють реєстрацію й діяльність НУО, часто розроблені так, що ускладнюють незалежне функціонування організацій. Наприклад, складні бюрократичні вимоги, надмірні стандарти звітності й фінансові перевірки можуть стати перешкодою для повної реалізації потенціалу громадського руху. Вибіркове застосування цих норм означає, що організації, які вважаються невідповідними для правлячої еліти, можуть переслідуватися або згорнути свою діяльність, натомість проурядові організації можуть діяти й розвиватися далі.

Політичні еліти також використовують кооптацію як стратегію нейтралізації потенціалу громадських ініціатив. Це відбувається через залучення лідерів відомих рухів до політичного життя, пропонування їм посад в уряді або приєднання їх до елітних політичних партій. Це може принести короткострокові вигоди для руху, але часто призводить до втрати незалежності й ослаблення позицій громадськості загалом. Кооптація знижує автономію громадських ініціатив і переорієнтує їх на обслуговування інтересів еліти, а не на представлення інтересів широких верств населення.

Засоби масової інформації, часто підконтрольні політичним елітам, відіграють визначальну роль у формуванні громадського сприйняття громадських ініціатив. Еліти використовують володіння й контроль над ЗМІ як спосіб просування або дискредитації певних рухів, залежно від їхньої політичної корисності. Рухи, які кидають виклик статус-

кво, можуть зображуватися як радикальні або нелегітимні, натомість ті, що відповідають інтересам еліти, отримують сприятливе висвітлення. Такий вплив ЗМІ дає змогу елітам контролювати дискурс навколо громадських ініціатив, обмежуючи їхній потенційний вплив на державну політику.

Політика державної підтримки громадських рухів в Україні перебуває під значним впливом політичної еліти. За задумом, держава має створювати сприятливе середовище для розвитку громадських ініціатив через фінансування, законодавчу базу й інституційну підтримку (табл. 2). Однак на практиці державна підтримка часто залежить від політичної приналежності й орієнтації відповідних громадських рухів [16].

Політичні еліти в Україні визначають ступінь державної підтримки громадських рухів, зважаючи на їхню корисність для просування елітних інтересів. Громадські ініціативи, які відповідають державним пріоритетам або не суперечать елітним владним структурам, можуть отримати пряму або непряму державну підтримку. Це може передбачати доступ до державного фінансування, податкові пільги або навіть формальне партнерство між урядом та організаціями громадськості. Наприклад, волонтерські організації, які підтримують військових у конфлікті на сході України, часто отримують прихильне ставлення з боку держави, оскільки їхня діяльність відповідає пріоритетам національної безпеки [1].

І навпаки, громадські об'єднання, які кидають виклик елітарним владним структурам, виступають за системні реформи або мобілізують опозицію до урядової політики, часто позбавлені державної підтримки або навіть стають об'єктами активних репресій з боку держави. Ці рухи можуть бути позбавлені доступу до фінансування або підпадати

під дію обмежувальних законів, які знижують їхню здатність ефективно діяти. Вибірковий характер державної підтримки відображає загальну стратегію еліт, спрямовану на збереження контролю над громадянським суспільством і запобігання виникненню рухів, які можуть загрожувати їхньому домінуванню.

До того ж політичні еліти можуть використовувати громадські об'єднання як інструмент для легітимізації власного правління. Вибірково підтримуючи певні громадські ініціативи, еліти можуть представити себе як поборників громадянського суспільства й демократичного врядування. Ця тактика стає особливо помітною під час виборів, коли еліти приєднуються до народних рухів або кооптують лідерів громадянського суспільства, щоб заручитися підтримкою громадськості. Водночас така форма протекції еліт часто обмежує незалежність громадських рухів і розмиває межі між справжнім громадянським активізмом та ініціативами, що керуються елітами.

Висновки. В Україні відносини між політичними елітами та громадськістю є визначальною рисою політичної трансформації, що триває в державі. Тоді як громадськість ефективно просуває реформи й забезпечує підзвітність політичних еліт, стійкий вплив олігархічних мереж створює значні виклики для повної реалізації демократичного врядування. Громадські ініціативи продовжують формувати державну політику, особливо в таких сферах, як прозорість і боротьба з корупцією, але успіх цих ініціатив загалом залежить від готовності політичних еліт прийняти та інституціоналізувати реформи. Взаємодія між громадськістю й елітами залишається активним і динамічним процесом, який і надалі визначатиме майбутній політичний простір України.

Таблиця 2

Стратегії політичної еліти щодо громадських ініціатив [5, 13]

Стратегії політичної еліти	Механізм	Вплив на громадські ініціативи
Регуляторний контроль	Використання державного регулювання для обмеження діяльності громадських рухів	Обмежує незалежність, створює бар'єри для функціонування
Кооптація	Інкорпорація лідерів громадських рухів у політичні структури	Послаблює автономію громадських рухів
Вибіркова підтримка	Надання державної підтримки рухам, що відповідають інтересам еліти	Сприяє розвитку рухів, пов'язаних з елітою, маргіналізує опозицію
Контроль над засобами масової інформації	Використання підконтрольних еліті ЗМІ для формування громадської думки	Маніпулювання дискурсом навколо громадських ініціатив

Політичні еліти в Україні мають значний вплив на державне регулювання та громадські ініціативи, використовуючи поєднання нормативного контролю, кооптації й вибіркової підтримки для формування політичного простору. Попри те, що громадські рухи відіграють важливу роль у просуванні реформ і

демократизації, їхній потенціал часто обмежується стратегіями еліт, спрямованими на збереження контролю. Політика державної підтримки громадських ініціатив визначається не неупередженою прихильністю до громадськості, а інтересами еліти, яка прагне або використати ці рухи, або нейтралізувати їх.

Література:

1. Гальченко М. С. Стратегія перемоги: національна еліта і модернізація України. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. № 1 (32). С. 7–12.
2. Гапоненко В. А. Специфіка парламентаризму як інституту демократії у сучасній Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2020. № 87. С. 222–232.
3. Гончаренко В. Інститут громадськості як інструмент відкритого урядування. *Наукові перспективи*. 2024. № 7 (49). С. 139–147.
4. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. *Політичні дослідження: Український науковий журнал*. 2021. № 1. С. 22–40.
5. Грідіна І. М., Чульська К. О. Регіональні еліти Донеччини та Луганщини після революції гідності та під час російсько-української війни. *Вісник Маріупольського державного університету: Серія: Історія. Політологія*. 2021. №31–32. С. 74–81.
6. Демидко Д. Л. Державне регулювання трансформації політичної культури як фактор національної безпеки у процесах демократизації громадянського суспільства в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. № 31 (70). С. 213–217.
7. Клочко А. А. Особливості становлення сучасної політико-управлінської еліти в контексті модернізації публічного управління в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1881> (дата звернення: 25.09.2024).
8. Кристиняк М. Визначення впливу еліти на процеси державотворення сучасної України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. Львів, 2020. № 4 (28). С. 56–62.
9. Лавриненко Г. А., Константин-Василе Ц. Децентралізація в Україні: перспективи та ризики. *Регіональні студії*. 2022. № 30. С. 7–10.
10. Лисянський П. Л., Ястребова В. А. Вплив РФ на політичні процеси пострадянського простору через просування ідеології «Русского мира» та політичних агентів впливу (Грузія, Україна, Молдова). *Регіональні студії*. 2022. № 31. С. 106–112.
11. Мельниченко С. Г. Огляд перспектив інтеграції України до Європейського союзу. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 85–88.
12. Мисисин О. Запобігання політичній корупції в умовах повоєнної відбудови України. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. № 3 (63). С. 70–77.
13. Соха С. Вплив еліт на державне управління в Україні. *Молодий вчений*. 2021. № 11 (99). С. 32–35.
14. Хорішко Л. Політичне лідерство як суспільно-політичний ресурс інформаційного суспільства та інформаційного простору держави. *Наукові перспективи*. 2024. № 2 (44). С. 599–607.
15. Яцина М. «Неурядові організації» vs «громадські організації»: до питання співвідношення. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 4. С. 117–123. Doi: 10.35774/app2022.04.117
16. Orel Y., Rychka R. Public Administration in a Context of Engaging Local Communities for Solar Energy Spreading: Analysis of Innovative Models and Challenges for Ukraine. 2023. No. 2. P. 44–55. URL: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-2-03> (date of access: 25.09.2024).